

O jeziku kajkavskoga pjesništva Stjepana Viteza

Kuzmić, Boris

Source / Izvornik: **Hrvatski dijalektološki zbornik, 2021, 25, 145 - 153**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

<https://doi.org/10.21857/mwo1vcje5y>

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:131:266680>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-10**

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
University of Zagreb
Faculty of Humanities
and Social Sciences

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

BORIS KUZMIĆ

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Odsjek za kroatistiku

Ulica Ivana Lučića 3, HR-10000 Zagreb

bkuzmic@ffzg.hr

O JEZIKU KAJKAVSKOGA PJESNIŠTVA STJEPANA VITEZA

U radu se analizira jezik kajkavskoga pjesništva Stjepana Viteza (1951. g.) objavljenog u zbirci *Suvremeno pučko pjesništvo Turopolja*. Analiza će pokazati u kojoj mjeri autorov suvremeni kajkavski književni jezik uključuje dijakroniju (poznavanje jezika stare kajkavske književnosti) i sinkroniju (suvremene turopoljske govore, pogotovo kobilički govor, čiji je autor izvorni govornik).

U ovome radu analizirat će se kajkavski književni jezik pjesničke zbirke *Suvremeno pučko pjesništvo Turopolja* objavljene 2008.¹ u izdanju SPARK-a² autora Stjepana Viteza.

Stjepan Vitez rođen je 1951. u Velikoj Gorici. Živi u susjednom Kobiliću i zato u književnim radovima preuzima pseudonim *Stiven Kobilinsky*. Osnovnu je školu završio u Velikoj Gorici, a zanat soboslikara i ličioca u Zagrebu. Humorističke priloge i parodije počeo je pisati već u sedmom razredu osnovne škole. U vojsci je uređivao zabavnu rubriku u listu *Pontonirac*, a po zapošljavanju u Zračnoj luci Zagreb pisao je i objavljivao pjesme, šale, aforizme i sportske sadržaje u *Aerodromskom listu*, čiji je bio član redakcije. Povremeno je pisao za *Sportske novosti* i u lokalnim glasilima. Okušao se kao humorist i voditelj brojnih fašničkih skupina. Sudjelovao je i u dramskom radu predstavivši na Susretu kazališnih amatera u Zagrebu komediju *Formiranje mesne zajednice* čiji je autor, redatelj i glumac. Kajkavskim se pjesništvom počeo baviti tek krajem sedamdesetih godina prošlog stoljeća.

¹ Tijekom 2012. izašlo je drugo dopunjeno izdanje koje nije uključeno u ovu analizu.

² SPARK je druga umjetnika s područja grada Velike Gorice koja okuplja književnike, glazbenike i slikare.

U radu se jezičnoj analizi neće pristupiti isključivo kao samosvojnome tekstu, nego će se uključiti i poznavanje jezika stare kajkavske književnosti³ kao i suvremenih turopoljskih govora čiji je autor izvorni govornik. Čini mi se zanimljivim istražiti njegov pjesnički jezik zato što može pokazati koliko prati književnu tradiciju, koliko suvremene dijalektalne crte koje su zajedničke i većini kajkavskih govora, a koliko je njegov pjesnički izričaj isključivo turopoljski. Da bi se moglo utvrditi koliko pisci pišu svojim materinskim govorom, potrebno bi bilo izraditi fonološki i morfološki opis njihova zavičajnog govora. U slučaju pjesnika Stjepana Viteza riječ je o kobiličkom govoru koji zasad nema samostalne jezične analize, ali je djelomice obrađen u radovima istraživača turopoljskih govora, posebice onih Antuna Šojata (1982). Prema Šojatu (1982: 322), kobilički govor pripada središnjoj skupini turopoljskih govora. Jezik Stjepana Viteza analizira se na fonološkoj i morfološkoj razini zato što one najbolje zrcale tipične dijalektalne osobine, a one se uspoređuju s crtama drugih turopoljskih govora (Šojat 1982), ali se i odmjeravaju o jezik bogate kajkavske pisane baštine (Šojat 2009).⁴

Brojevi u zagradama označavaju broj stranice u zbirci.

³ Ovdje bih želio nešto reći o tome ima li smisla proučavati jezik stare kajkavske književnosti i odmjeravati ga o jezik suvremene hrvatske kajkavske književnosti. U svojem kontinuumu, od najstarijih kajkavskih zapisa iz 16. stoljeća, dosad nama poznatih, pa sve do tridesetih godina 19. st. kajkavski hrvatski književni jezik živi paralelno s kajkavskim mjesnim govorima. Danas više nema kajkavskoga književnoga jezika u onom smislu kako je funkcionirao kroz ranija tri stoljeća, ali njegovo mjesto zauzimaju razni kajkavski mjesni govori čija je osnovica u podlozi raznim književnim formama iz suvremene kajkavske književnosti. Zašto je važno odmjeriti jezik nekoga suvremenog dijalektalnog pisca o jezik baštine? To je važno kako bi se vidjelo u kojem stupnju pojedini suvremeni autor njeguje starinsku riječ, kakav je njegov odnos prema jezičnoj tradiciji, koje jezične osobitosti autor njeguje, a da to nije svojina suvremenih mjesnih govora. Da dosada takva istraživanja nisam provodio, nikada ne bih došao do vrijednih spoznaja da od petero dosad istraženih suvremenih turopoljskih kajkavskih pisaca samo njih dvojica (Josip Kovačević i Stjepan Vitez) imaju više jezičnih osobitosti koje postoje samo u kajkavskome hrvatskome književnom jeziku, a današnji ih turopoljski kajkavski govori više ne čuvaju. Kako protumačiti takvo stanje? Više je razloga za to. Možda su autori više čitali starije kajkavske pisce, bili u dodiru sa starom kajkavskom književnom baštinom ili je jednostavno riječ o stavu da suvremeno dijalektno pjesništvo ne mora isključivo zrcaliti osobitosti pojedinih mjesnih govora, nego i pokazivati vezu s tradicijom. Preostali suvremeni turopoljski kajkavski pisci možda nisu manje „načitani“ od navedene dvojice, nego svjesno pokazuju obrnutu pojavu – oni ljubav prema svojem domicilnom govoru iskazuju na način da izbjegavaju sve „knjiške“ oblike koje je kajkavski hrvatski književni jezik čuvao, a inzistiraju na lokalnom jezičnom koloritu. Opravdane su misli i težnje suvremenih hrvatskih dijalektologa da je od istraživanja turopoljskih kajkavskih govora prošlo puno vremena i da bi ih trebalo ponovno istražiti. To je jedan od zadataka naših sadašnjih i budućih dijalektologa.

⁴ Građa se uspoređuje isključivo s radovima hrvatskoga dijalektologa i povjesničara hrvatskoga jezika Antuna Šojata (1928–2012) koji je jedini, dosad, najiscrpnije opisao suvremene turopoljske govore i dao pregled glasova i oblika u jeziku stare kajkavske književnosti.

Fonološke osobitosti

Refleks *šva* redovito je *e*, npr. *kesna* (96), *nisem* (82), *odegnal* (86), *otec* (83), *otišel* (85), *poleg* (82), *posel* (82), *prišel* (85), *sem* (82), *spominek* (86), *veter* (85, 86). Taj je refleks u staroj kajkavskoj književnosti najčešći, a zajednički je i sa stanjem u suvremenim turopoljskim govorima (Šojat 1982: 343–344, 2009: 15). Samo u primjerima *dan* (82)⁵ i *trezan* (82) imamo potvrđen refleks *a*.

Zamjena samoglasnika *a* u prefiksu *raz-* relativno je česta u turopoljskih govora (Šojat 1982: 346), a ovdje se potvrđuje samo jednom: *rezmrli* (81). U primjeru *dej* (82) stanje je sukladno većini turopoljskih govora gdje *a* ispred *j* prelazi u *e* (Šojat 1982: 342). U staroj kajkavskoj književnosti (Šojat 2009: 10) nalazimo samo oblike *s a*.

Refleks prednjega nosnoga samoglasnika jest *e*, npr. *kletvu* (92), *se* (92). I u turopoljskih govora i u staroj kajkavskoj književnosti isti je rezultat (Šojat 1982: 345, 2009: 10–11).

Refleks stražnjega nosnog samoglasnika redovito je *u*, npr. *lug* (84), *su* (81), *zubara* (82). Isti je rezultat i u turopoljskih govora i u staroj kajkavskoj književnosti (Šojat 1982: 346, 2009: 12–13).

Samoglasnik *-i* gubi se u prefiksu *iz-*, npr. *spekla* (81), *zgeda* (86). U staroj kajkavskoj književnosti ta je pojava rijetka, ali je redovita u turopoljskim govorima (Šojat 1982: 351, 2009: 17–18).

Gubljenje samoglasnika *o* na kraju riječi nalazim u primjerima *kak* (83), *tak* (92). To je osobina zajednička jeziku stare kajkavske književnosti i suvremenih turopoljskih govora (RHKKJ 1995: 177, 1999: 309, Šojat 1982: 351, 2009: 17).

Refleks *jata* redovito je ekavski: npr. *leta* (115), *navek* (81), *sesti* (82), *ne smem* (82). Ikavski refleks *jata* javlja se u primjerima *grije* (od glagola *grējati*, 82), *ni* (= nije, 86), a jekavski u primjerima *nije* (84) i *prije* (85). Istražujući turopoljske govore Šojat (1982: 345) je zabilježio refleks *e* u kratkom i u dugom slogu. Za ikavski refleks u obliku *ně* nema potvrda u suvremenim turopoljskim govorima (Šojat 1982: 345).⁶ Oblici s jekavskim refleksom *jata* nastali su pod utjecajem hrvatskoga standardnog jezika.

Slogotvorno *l* dalo je *u*, npr. *kune* (92), *kuni* (83). U staroj kajkavskoj književnosti pretežito je ista situacija, a u suvremenim turopoljskim govorima moguć je i refleks *o* (Šojat 1982: 346, 2009: 12).

Slogotvorno *r* čuva se u primjerima *drvena* (81). U jeziku stare kajkavske književnosti pretežito nalazimo bilježenje slogotvornoga *r* glasovnom sekven-

⁵ U suvremenim turopoljskim govorima paralelno se rabe oblici, bez odredivoga uzroka, *dan* i *den* (Šojat 1982: 344).

⁶ Šojat (1982: 345) je zabilježio samo primjere: *kukurikati*, *osim*, *prijatelj*, *sim*, *sinokoša*, *tirati*.

com *er*, a u govoru mnogih turopoljskih sela takvo *e* znatno se reducira (Šojat 2009: 14).

U primjerima *lada* (84), *oču* (82), *odi* (82) gubi se početno *h*. Imenica *hiža* čuva početno *h*: *hiža* (81), *hiže* (81), *hižu* (115). U turopoljskim se govorima početno *h* najčešće gubi (Šojat 1982: 356). U središnjem i završnom slogu moguće su sve situacije – *h* se mijenja u *j* ili *v*, ili se gubi: *greje* (115); *kruva* (81), *v stravu* (92); *platu* (K, 30), *posluni* (83). Nažalost, ne nalazim potvrde za primjere u kojima je *h* završni glas. U turopoljskim se govorima središnje *h* gubi ili zamjenjuje glasovima *v* ili *j* (Šojat 1982: 356). Ispred *t* u oblicima glagola *šteti* (= htjeti) *h* se mijenja u *š*: *šteli* (115). Skupina *hv* mijenja se u *f* u primjerima: *falen* (115), *falim* (115), *falu* (115). Posljednje su dvije pojave razvidne i u turopoljskim govorima (Šojat 1982: 357). U staroj kajkavskoj književnosti, bez razlike u položajima ili pripadnosti pojedinim suglasničkim skupinama, redovito se čuva etimološko *h* (Šojat 2009: 27).

Protetsko *v* potvrđuje se primjerima *vulicama* (98), *vulice* (98), *vura* (92), *vuramlene* (81). To je osobina zajednička jeziku stare kajkavske književnosti i suvremenim turopoljskim govorima (Šojat 1982: 349, 2009: 16).

Završno se *-l* čuva, npr. *miluval* (96), *ošamutil* (96). Ista je situacija u staroj kajkavskoj književnosti i u suvremenim turopoljskim govorima (Šojat 1982: 359, 2009: 22–23).

Depalatalizacija glasa *l* redovito se provodi, npr. *dopelal* (84), *lude* (115), *nevolu* (115), *pelal* (85), *polu* (115), *trpljenje* (81), *turopoljski* (84), *turopoljskom* (84), *življenje* (81). Samo u jednom primjeru ona se ne provodi: *svadljivci* (92). U većini suvremenih turopoljskih govora izvršena je depalatalizacija glasa *l*, a u staroj kajkavskoj književnosti puno je toga ovisilo o pojedinim položajima u riječi ili sufiksima koji će omogućiti ili ne provođenje depalatalizacije (Šojat 1982: 359, 2009: 22–24).

Suglasnik *ń* realizira se u primjerima *konji* (85), *naganja* (82), *rođenja* (84), *stanja* (82), *trpljenje* (81), *življenje* (81), *ž njem* (115), *ž njim* (115). Depalatalizirani primjeri jesu – *negov* (84), *nemu* (115), *nen* (81), *svinar* (84), *ž nem* (86). Samo u primjeru *z kojnima* (85) autor provodi metatezu palatalnoga elementa. U jeziku starije kajkavske književnosti broj potvrda za promjene *ń > n*, *jn* vrlo je malen (Šojat 2009: 24), a u suvremenim turopoljskim govorima to je redovita pojava (Šojat 1982: 360–361).

Refleks glasa *í* jest *č*, npr. *oču steči* (82), *plača* (98). To je razvidno i u staroj kajkavskoj književnosti i u suvremenim turopoljskim govorima (Šojat 2009: 29, 1982: 361).

Refleks glasa *đ* jest *đ*: *od rođenja* (84). To je razvidno i u staroj kajkavskoj književnosti i u suvremenim turopoljskim govorima (Šojat 2009: 30–31, 1982: 361).

Promjenu *čl-* > *č-* nalazim u primjeru *čovek* (84). U jeziku stare kajkavske književnosti oblik *čovek* potvrđuje se samo u Pergošića (RHKKJ 1985: 309).

Suglasnička skupina *čr-* čuva se u primjerima *črevima* (98), *črevo* (96), *črveki* (98). Gotovo je ista situacija i u turopoljskim govorima (Šojat 1982: 362). U staroj kajkavskoj književnosti uglavnom se bilježi skupina *čr-*, osim u pisaca s kraja 18. i početka 19. stoljeća koji je zamjenjuju skupinom *cr-* pod utjecajem štokavske književnosti (Šojat 2009: 32). U primjeru *crpi* (83) zamjetan je utjecaj hrvatskoga standardnog jezika.

Promjenu *gd* > *d* nalazim u primjeru *de* (81). U jeziku stare kajkavske književnosti navedenu pojavu ne nalazimo, a u suvremenim turopoljskim govorima ona je redovita (Šojat 1982: 362, 2009: 36).

Promjena *kt* > *t* zabilježena je u primjeru *tera* (81). U suvremenim turopoljskim govorima *k* se čuva samo u obliku *nekteri*,⁷ a u staroj kajkavskoj književnosti oblik *teri* uopće nije potvrđen (Šojat 1982: 362, 2009: 36).

Promjenu *pt* > *t* nalazim u primjeru *tička* (97). Ta promjena nije zabilježena u jeziku stare kajkavske književnosti, ali je nalazimo u suvremenim turopoljskim govorima (Šojat 1982: 362, 2009: 36).

Suglasnička skupina *stj* daje *šč* u primjeru *ščipati* (85). To je pojava zajednička jeziku stare kajkavske književnosti i suvremenim turopoljskim govorima (Šojat 1982: 361, 2009: 34–35).

U primjeru *sliva* (81) čuva se skupina *sl*, što je svojina i stare kajkavštine i suvremenih turopoljskih govora (Šojat 1982: 362, 2009: 38).

Skupina *sr* u *sraka* (92) zajednička je svojina jezika stare kajkavske književnosti i suvremenih turopoljskih govora (Šojat 1982: 357, 2009: 37).

U korpusu nalazimo i sljedeće promjene: *vč* > *č* u primjeru *čera* (81), *vn* > *n* nalazim u primjeru *nuke* (81), *vs* > *s* nalazim u primjerima *saki* (81, 83), *saku* (115), *se* (81, 86).

Prethodnim trima promjenama zajednički je nazivnik – one se ne provode u staroj kajkavskoj književnosti ili su u njoj vrlo rijetke, a redovite su u suvremenim turopoljskim govorima (Šojat 1982: 357, 2009: 37).

Rotacizam nalazim u primjerima *more* (39), *nigdar* (81, 86), *nigdarek* (81). To je osobina zajednička jeziku stare kajkavske književnosti i suvremenim turopoljskim govorima (RHKKJ 1991: 683, Šojat 1982: 358).

Jednačenje po mjestu tvorbe u sandhi-položaju potvrđuje se primjerima *ž nem* (86), *ž njega* (96), *ž njem* (115), *ž njim* (115). To je razvidno i u staroj kajkavskoj književnosti, a i u suvremenim turopoljskim govorima (Šojat 1982: 363, 2009: 38).

⁷ Čuva se i u drugim položajima, ali se unutar skupa *kt* čuva samo u primjeru *nekteri*.

Za nepremetnute i nejotirane suglasničke skupine *jt* i *jd* u prefigiranim oblicima glagola *iti* nalazim potvrde u sljedećim primjerima: *dojde* (84), *dojdem* (82), *dojdeš* (83). Pojava je redovita u staroj kajkavskoj književnosti i u suvremenim turopoljskim govorima (Šojat 1982: 359, 2009: 34).

Suglasnik *j* gubi se u suglasničkoj skupini *žj*, npr. *Božeg mira* (83), *Boži dar* (84). U staroj kajkavskoj književnosti u toj se suglasničkoj skupini *j* pretežito čuva, dok je njegovo gubljenje redovito u suvremenim turopoljskim govorima (Šojat 1982: 358, 2009: 35).

Promjenu *v > f* nalazim u primjeru *praf* (83). Nju stari kajkavski pisci ne bilježe, ali je ona *živa* u suvremenim turopoljskim govorima (Šojat 1982: 357, 2009: 21). Samo jedan primjer bilježi čuvanje *v* u početnome slogu: *vtopil* (96).

Prijedlog *z* u značenju ‘s, sa’ jedini je potvrđen, npr. *z malo masti* (81), *z šniticom* (81). Potvrde sa *z* zajednička su svojina starih kajkavskih pisaca i suvremenih turopoljskih govora (Šojat 1982: 351, 363, 2009: 18).

Morfološke osobitosti

Imenice m. roda u V jd. imaju nastavak *-0*, npr. *O, Ježuš, na pleškumu polu* (115). U jeziku stare kajkavske književnosti i u suvremenim turopoljskim govorima jednako je stanje⁸ (Šojat 1982: 388, 2009: 47). Imenice m. i sr. roda u L jd. imaju nastavak *-u*, npr. *po staromu krovu* (86), *v lugu* (84), *v srcu* (81), *v stravu* (92); u G mn. nastavak *-ov* ili *-0*, npr. *z lajtov* (83), *drv donesi* (82); u D mn. stari nastavak *-om*: *tak je pripovedal turistom* (84); u A mn. analoški nastavak *-e* u primjeru *nuke* (81); u L mn. *-i(h)*, *-em*, npr. *v pleči kočii* (97), *v želuci im kruli* (98), *v želucem je kmica* (98); u I mn. *-i*, npr. *med svadljivci* (92), *z posli* (82), *z žuli* (81). U jeziku stare kajkavske književnosti potvrđeni su svi nastavci, osim navedenih u L mn. (Šojat 2009: 44). U L i I mn. nalazim štokavski nastavak *-ima* u primjerima: *po črevima* (98); *z kojnima* (85), *z vratima* (92). Svi su nastavci potvrđeni i u suvremenim turopoljskim govorima, osim nastavaka *-i(h)* i *-ima* u L mn. (Šojat 1982: 387–393).

Imenice ž. roda u DL jd. imaju nastavak *-e*, npr. *v bertije* (83), *v duše* (81), *po šnite* (81), *žene* (82); u I jd. *-om*, npr. *z šniticom* (81); u A mn. analoški nastavak *-e* u primjeru *muke* (81). U jeziku stare kajkavske književnosti potvrđeni su svi nastavci, osim navedenog za I jd. (Šojat 2009: 44). Svi navedeni nastavci potvrđuju se u suvremenim turopoljskim govorima (Šojat 1982: 395–396). U G mn. nalazim samo jednu potvrdu sa štokavskim nastavkom *-a – dan žena* (82) – te u I mn. sa štokavskim nastavkom *-ama – vulicama goričkim* (98).

⁸ U jeziku stare kajkavske književnosti to ne vrijedi za tri imenice: Bog, gospon, kum.

Naglašeni oblici ličnih zamjenica *ja* i *ti* u DL glase *mene, tebe*, npr. *na mene* (85), *tebe svoje jade pripovedam* (115). U jeziku stare kajkavske književnosti i suvremenih turopoljskih govora ista je situacija (Šojat 1982: 402, 2009: 66).

Nenaglašeni oblik lične zamjenice *ona* u D glasi *je: je pritisnem par šamara* (82). U jeziku stare kajkavske književnosti i suvremenih turopoljskih govora ista je situacija (Šojat 1982: 403, RHKKJ 2002: 505).

Naglašeni oblik lične zamjenice *on* u I glasi *n(j)im* i *n(j)em*, npr. *ž njim* (115), *ž njem* (115), *ž nem se spomina* (86). U jeziku stare kajkavske književnosti potvrđuje se oblik *n(j)im*, a u suvremenim turopoljskim govorima oblik *n(j)em* (Šojat 1982: 403, RHKKJ 2002: 505).

Povratna zamjenica u D glasi *sebe* (81); a u I *sobum* (85). U jeziku stare kajkavske književnosti i suvremenih turopoljskih govora ista je situacija (Šojat 1982: 402, 2009: 66).

Zamjenica *kaj* potvrđuje se istim oblikom: *kaj* (81, 96), *nikaj* (82), (u priloga: *zakaj* 96).

Od pridjeva izdvajam: I jd. m. i sr. roda, npr. *z babinem jezikom* (83), *pogledom smilnim* (81); I mn. ž. roda, npr. *vulicama goričkim* (98). Svi navedeni oblici potvrđuju se u jeziku stare kajkavske književnosti i u suvremenim turopoljskim govorima, osim I mn. ž. roda (Šojat 1982: 398, 2009: 59).

Zabilježen je samo jedan komparativ: *slajšega* (84). Zabilježena su dva superlativa koji se tvore tako da se komparativu doda čestica *naj-*: *najbolši* (84), *najlepši* (84). U jeziku stare kajkavske književnosti i u suvremenim turopoljskim govorima potvrđuju se komparativni oblici *bolši, lepši, slajši* (Šojat 1982: 401, 2009: 63).

Svršeni prezent glagola *biti* ima samo kraće oblike, npr. *bu* (86, 92, 97). Zanijekani nesvršeni prezent istoga glagola u 1. l. jd. glasi *nisem*, a u 3. l. jd. *ni: nisem* (82), *ni* (88, 97). U 3. l. mn. najčešće se ne provodi analogija prema 2. l. mn., npr. *veliju* (85), *zvoniju* (85); *idu* (98), *podnose* (92), *poju* (92), *se šeču* (98), *vide* (85).

Futur prvi potvrđuje se primjerom *oču steči* (82).

Pri tvorbi futura drugog autori redovito rabe kratke oblike svršenoga prezenta pomoćnoga glagola *biti*, npr. *buš imal* (83), *buš ozebel* (96), *kaj buju jeli* (98).

Pri tvorbi perfekta autori redovito rabe kratke oblike nesvršenoga prezenta pomoćnoga glagola *biti*, npr. *je bila* (81), *je skital* (88), *su prešla* (81).

Od imperativnih oblika izdvajam: 2. l. jd. *dej* (82), *donesi* (82), *nateši* (82), *odi* (82); 3. l. jd. *nek ide* (82), *falen budi* *Ježušek na polu* (115).

Od kondicionala prvog potvrđuju se samo oblici za 1. i 2. l. jd., npr. *ja... otkopčil bi* (85), *ti bi ga popil* (96).

Od svih navedenih glagolskih oblika potvrđuju se svi u jeziku stare kajkavske književnosti (Šojat 2009: 73, 81, 83–85, 88). U suvremenim turopoljskim govorima također se potvrđuju svi glagolski oblici, osim futura prvog i 3. l. jd. imperativa gdje se više ne rabi starinski oblik imperativa jednak 2. l. jd. (Šojat 1982: 406–418). Česticu *nek* u 3. l. jd. imperativa autor preuzima iz štokavskih izvora.

Zaključak

Uspoređujući autorovu pisanu građu sa stanjem u jeziku stare kajkavske književnosti (a) te u suvremenim turopoljskim govorima (b) možemo očekivati četiri moguće situacije: 1. jezične osobitosti koje su zajedničke (a) i (b), 2. jezične osobitosti vezane samo uz (a), 3. jezične osobitosti vezane samo uz (b), 4. jezične osobitosti koje ne pripadaju ni (a) ni (b).

Na fonološkom i morfološkom planu u istraženoj građi najčešće se potvrđuju osobitosti pod rednim brojem 1.

Pod rednim brojem 2. nalazim potvrdu samo na morfološkom planu (zamjenički oblik I *njim*, uporaba futura prvog i starinskog imperativa za 3. l. jd.).

Pod rednim brojem 4. nalazim potvrde na fonološkom planu (jekavski refleks *jata*, pisanje slogotvornoga *r* kao *r*, uporaba suglasničke skupine *cr-*) i morfološkom (nastavci *-i* i *-ima* u L mn. imenica m. i sr. roda, nastavak *-a* u G mn. imenica ž. roda, nastavak *-ama* u I mn. imenica ž. roda, nastavak *-im* u I mn. pridjeva ž. roda, čestica *nek* u 3. l. jd. imperativa).

Najzanimljivije su one potvrde pod rednim brojem 3., dakle fonološke i morfološke osobitosti tipične za suvremene turopoljske govore, a nepotvrđene ili vrlo rijetko potvrđene u jeziku stare kajkavske književnosti, a to su: promjena *a > e* (*rezmieče*, *dej*), gubljenje glasa *h* ili njegova zamjena glasovima *v / j* (*oče*, *kruva*, *greje*), promjena *ń > jn* (*kojn*), promjena *čl > č* (*čovek*), promjena *gd > d* (*de*), promjena *iz > z / s* (*spekla*, *zgleđa*), promjena *kt > t* (*teri*), promjena *pt > t* (*tička*), promjene *vč > č*, *vn > n*, *vs > s* (*čera*, *nuk*, *sa*), promjena *žj > ž* (*Boži*), promjena *v > f* (*praf*); nastavak *-om* u I jd. imenica ž. roda (*kapicom*), nastavak *-em* u L mn. imenica m. roda (*v želucem*), zamjenički oblik I *n(j)em*.

Literatura

- ***2006. Kajkavska poezija udruge umjetnika Spark – Velika Gorica. *Kaj*, 1–2, Zagreb, 12–20.
- Junković, Zvonimir. 1956. Izvještaj o istraživanju kajkavskoga dijalekta u zagrebačkoj okolici. *Ljetopis JAZU*, 61, Zagreb, 391–395.
- Junković, Zvonimir. 1982. Dioba kajkavskih govora: porodice, tipovi i savezi. *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 6, Zagreb, 191–216.
- Kekez, Stipe. 2007. O istraživanju turopoljskih govora. *Kaj*, 6, Zagreb, 53–66.
- Kovačević, Marija; Vitez, Stjepan. 2008. *Suvremeno pučko pjesništvo Turopolja*. Velika Gorica: Udruga umjetnika Spark.
- Šojat, Antun. 1963a. Izvještaj o istraživanju govora u Turopolju. *Ljetopis JAZU*, 67, Zagreb, 310–315.
- Šojat, Antun. 1963b. Izvještaj o istraživanju turopoljskih govora izvršenom 1961. godine. *Ljetopis JAZU*, 68, Zagreb, 310.
- Šojat, Antun. 1967. Položaj turopoljskih govora u hrvatskoj kajkavštini. *Zbornik za filologiju i lingvistiku Matice srpske*, 10, Novi Sad, 147–153.
- Šojat, Antun. 1982. Turopoljski govori. *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 6, Zagreb, 317–493.
- Šojat, Antun. 2009. *Kratki navuk jezičnice horvatske. Jezik stare kajkavske književnosti*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.

The Language of Stjepan Vitez's Kajkavian Poetry

Summary

The paper analyzes the language of the Kajkavian poetry collection *Suvremeno pučko pjesništvo Turopolja* [*The Modern Folk Poetry of Turopolje*] (2008) by Stjepan Vitez (1951). The analysis will show to what extent the author's modern Kajkavian literary language includes diachrony (knowledge of the language of old Kajkavian literature) and synchrony (the local dialects of Turopolje, especially the local dialect of Kobilić, spoken by the author).

Ključne riječi: kajkavsko pjesništvo, kajkavski književni jezik, Stjepan Vitez, Kobilić, Turopolje

Keywords: Kajkavian poetry, Kajkavian literary language, Stjepan Vitez, Kobilić, Turopolje

